

Binnen weinige dagen heb ik twaalf heeren gevonden, die mij elk duizend dollars ter hand stelden, tot ondersteuning mijner pogingen. Dit zij u een bewijs hoe onze beginselen reeds diepe wortelen schieten in de publieke opinie. Ga voort met uwen strijd, waarde heer! en laat u niet ontmoedigen. De Heer is in dit werk, en Hij zal zijne dienstknechten kracht verleen, zoo zij getrouw blijven. Om den wijndrinker te believen mogen wij ons beginsel niet prijsgeven. Ter wille van het zingenot van enkelen mogen wij niet langer de waarheid bedekken, terwijl miljoenen onzer medemenschen in 't graf des dronkaards reddeloos ter neêr storten, daar niemand ter hunner redding zich eenige zelfopoffering getroosten wil. Moge de dag aanbreken, dat Engeland en Amerika elkander de hand toereiken, juichende over de nederlaag van 't veelhoofdige monster: Onmatigheid! Uwe maandelijksche correspondentie is mij zeer aangenaam. Geloof mij, enz.

E. C. DELEVAN. ¹⁾

Gedurende de drie à vier eerste jaren, nadat wij te Preston de geheelonthoudersgeloofte teekenden, hadden wij een gedurigen strijd met hen, die 't gebruik van wijn en bier niet wilden laten varen. In vele plaatsen stuitten wij aanvankelijk op dat vooroordeel. Gelijk het Christendom nog lang met joodsche begrippen omtrent het gebruik van drank en spijs, omtrent besnijdenis en sabbatviering te worstelen had, evenzoo hadden de geheelonthouders te bestrijden de algemeen gewortelde overtuiging, dat afschaffing van sterken drank alleen reeds voldoende was tot hervorming der nationale drinkgewoonten en daardoor regelmatig gekweekte en gevoede dronkenschap. Nadat wij onze beginselen in Yorkshire, Lancashire en eenige andere graafschappen verspreid hadden, wenschten wij grootere steden, b.v. Birmingham en Londen te bezoeken. Ik ging er het eerst heen. Op 17 Juni 1834 sprak ik voor het eerst te Birmingham. Onze vereenigingen droegen toen nog den gemeenschappelijke naam van „Matigheid,” en die onzekere klank gaf soms vergissing en deed wel eens ons onvoorbereiden winnen. Ik herinner mij levendig hoe te Birmingham de heer Cadbury, (overleden in 1860, 91 jaar oud) het kantoor van zijn zoon J. binnenkwam, en mij zeide vernomen te hebben, dat ik ook het gebruik van wijn en bier ging bestrijden. Hij smeekte mij hiervan af te zien, want dat zulk eene overdrijving zeer nadeelig zou blijken voor hun afschaffinggenootschap. Op gemeedelijke toon voegde hij daarbij, dat zijne vrouw gewoon was dagelijks een glas bier te drinken, en of daar nu eenig kwaad in stak. Ik antwoordde, dat ik onmogelijk een ander beginsel dan dat der geheelonthouding kon voorstaan, en dat zoo men mij om die reden de kerk weigerde, gelijk door hem bedreigd werd, ik in dit geval op straat zou spreken. Niet werkeloos willende blijven, rigtte ik toen het woord tot eenige werklieden die gezamenlijk hun middagmaal gebruikten. Ik was benieuwd hoe het met de avondbijeenkomst in de kerk zou afloopen. Eer het bepaalde uur geslagen had werd mij aangezegd, dat ik de kerk kon krijgen, daar de briefjes reeds rondgestrooid waren ter aankondiging der vergadering. Ik hield toen mijne verhandeling over Malzdranken met de gewone proefnemingen en bewijzen. Zelfs de heer Cadbury werd er zoozeer door overtuigd, dat hij mij den volgenden dag te Londen een brief schreef, met het verzoek om mijne terugreis mij nogmaals te Birmingham op te houden, om er mijne verhandeling voor een talrijker gehoor te herhalen. Ik voldeed aan dit verzoek. Weinige familiën hebben zich zoo ijverig betoond in zake der geheelonthouding dan van toen af de Cadbury's. Andere vrienden uit Preston begaven zich later naar Birmingham, om geheelonthoudersvergaderingen te leiden. In die stad had men zelf weldra de noodige sprekers, o. a. de heeren Chapman, Cadbury, nevens eenige bekeerde dronkaards. Eens werden zij hevig bestreden door een geneesheer; onze James Teare was daar juist bij tegenwoordig en wist er zoodanig op te antwoorden, tevens het getuigenis van verscheidene doctoren aanhalende, dat, toen te Birmingham de geheelont-

¹⁾ Deze wereldberoemde en in Amerika algemeen geëerde man, die zijne groote talenten en schatten met onverminderden ijver voor de onthoudingszaak veilde, is zeer onlangs, door allen diep betreurd, gestorven. Frankrijks koning, Lodewijk Philips, zeide tot den edelen filantroop, dat Frankrijk geen grooter zegen kon ten deele vallen dan de vernietiging van al zijne wijngaarden. Weinig dacht toen die vorst welken invloed een beker wijns op zijn eigen lot zou hebben. Zonder het afscheidmaal, dat de Hertog van Orleans vóór zijn gaan naar Algiers aan zijne vrienden gaf, ware meer dan waarschijnlijk het schieftig worden zijner paarden voor hem niet van doodelijken afloop geweest, en ware deze algemeen bemide prins in leven gebleven, het leger zou zeker den troon niet ontrouw zijn geworden.

Vert.

houdersvereening werd opgericht, diezelfde geneesheer de gelofte teekende. Later bekenden de voorstanders van het afschaffingbeginzel, dat de bezoeken uit Preston hunne zaak zeer hadden gediend, wel verre van te benadeelen, zoo als zij eerst gevreesd hadden. In April 1836 had men te Birmingham, op het stadhuis, de eerste theepartij. Bij die gelegenheid werd mij een zilveren gedenkpenning aangeboden door den Wel-Eerw. J. Angell James ¹⁾, namens het comité. Daar ik hiervan vooruit niets wist, heb ik mij niet, zoo als bij andere gelegenheden, daartegen kunnen verzetten. Ik houd niet van dergelijke erbewijzen voor ons werk. Uit de toespraak van den heer J. Angell James moet ik eenige woorden aanhalen: „Toen ik eenige jaren geleden,” zeide hij, „'s avonds van eene vergadering van ons vroeger Afschaffinggenootschap huiswaarts keerde, hoorde ik achter mij een man uit 't volk zeggen: „die heeren hebben mooi praten om ons onzen borrel af te nemen, terwijl zij zelf te huis zoo veel wijn drinken als zij maar lusten.” Deze opmerking trof mij, en ik beproefde of ik het niet kon stellen buiten iets dat bedwelmt. Sedert dien tijd heb ik bevonden, dat men met goed voedsel kan volstaan, zelfs beter dan met den besten wijn. Al ben ik een waterdrinker, toch kunt gij het mij aanzien, dat ik niet precies een schim ben geworden. Ook mijne krachten zijn niet verminderd; ik heb dus het volste regt om een geheelonthouder te blijven.”

Londen was de zetel en het middelpunt van 't britsch en buitenlandseh matigheidgenootschap, dat onder koninklijke, adellijke en geestelijke bescherming stond. Het voerde strijd ten behoeve eener afschaffing van het gedistilleerde nevens het behoud der gegiste dranken; eindelijk moest het zichten voor de meer konsekvente beginselen der geheelonthouding, die in de publieke opinie overal veld wonnen. Op 18 Junij 1834 kwam ik voor het eerst te Londen. Ik begaf mij naar het lokaal van 't afschaffinggenootschap, doch vond er geenerlei aanmoediging, daar men wist dat ik de ketterij der geheelonthouding voorstond. Met of zonder hulp besloot ik eene vergadering te houden. Na vele vergeefsche pogingen tot het verkrijgen van een lokaal, gelukte het mij eene kamer te vinden, in 't gebruik van een predikant, die zich van zijn kerkgenootschap had afgescheiden. Die kamer was lager dan de straat. Mijne grootste aanplakbiljetten verdwenen als 't ware tussehen de enorme londensche advertentiën. Ik had gedacht te spreken vrijdag den 27sten, doch er bleek een misverstand te zijn, althans er werd dien avond geprekt, zoodat ik tot den volgenden dag moest wachten. Dien dag liet ik eenige menschen met mijne aanplakbiljetten rondloopen. Ik hield mijne verhandeling over Malzdranken, maar moest zelf voor alle voorbereidingszorgen. Een chimist wien ik verzoekt mij wat ale op te lossen, liet mij daarvoor zeer duur betalen. Een oud man, Phillips genaamd, bode van 't matigheidgenootschap, had ik verzoekt mij weegschalen, meel, enz. te bezorgen. Hij bragt ze mij nevens het overblijvende geld van 't geen ik hem tot dien aankoop gegeven had, maar hij voegde er bij: „Het spijt mij dat ik verder niets voor u doen mag, het genootschap heeft mij dit streng verboden onder bedreiging van wegzending uit mijne betrekking.” Eindelijk brak de zaterdag avond aan; het was de tiende dag na mijne aankomst te Londen, en na al dit tijdverlies, na al mijne uitgaven en moeiten bestond mijn gehoor nogtans slechts uit dertig personen! Dit was evenwel het begin van den goeden strijd in Londen. Kort daarna werd mij uit die stad gemeld: „Uwe toespraken alhier hebben een goeden indruk gemaakt. De zaak der onthouding vindt veld. De eigenaar van 't lokaal, waarin gij optrad, was een bierbrouwer en deelgenoot in de malzaffaire van Dr. Epp; doch ten gevolge uwer verhandeling in Providence row heeft hij het gebruik en den verkoop van malzdranken geheel laten varen.” Den 10^{den} Augustus 1835 kwamen eenige londensche vrienden der onthouding in die stad bijeen ten huize van den heer Grosjean. Zij vormden er toen een voorloopig comité, met het doel een geheelonthouders-

¹⁾ De beroemde en gevierde christenleeraar, wiens geschriften door Dr. N. Beets, Ds. Huët en anderen vertaald, zoo gereeden opgang onder ons vonden. Hij was zoo niet de eerste, althans een der eersten, die het echt christelijke, het zuiver evangelische eener gemeenteveroordeeling van het gebruik van „alles wat bedwelmt” terstond gevoelde en voorstond. Van hem de heerlijke vraag: „Het is in de magt van Jezus gemeente, en moet zij het dan ook niet hare roeping en pligt rekenen, om alles te doen, wat vereischt wordt, om een kwaad te bannen, dat meer dan enig ander menschenzielen verderft en den Heiligen Geest wederstaat en bedroeft? Kan het der gemeente ernst zijn met haar belijden van den Christus Gods, zoolang zij ongeziind is om het offer der geheelonthouding tot heil van zending en evangelieverkondiging, tot redding der menschheid te brengen?” Maar wanneer waren menschen niet meer bereid om voor de juiste formulering der waarheid en het bezit van kerkgezag, dan voor de beoefening der waarheid tot wezenlijke heiliging van het gausche leven te ijveren?

Vert.

verbond op te rigten. Zij noodigden mij uit om met twee mijner vrienden uit Preston over te komen, ten einde hem hiertoe behulpzaam te zijn. Dien tegevolge hielden wij den 31sten Augustus 1835¹⁾ in Regentstreet, eene vergadering door 300 à 400 toehoorders bijgewoond. Op dien avond werd het britsch geheel-onthoudersgenootschap opgericht. Zijne gelofte luidde aldus: „Ik beloof vrijwillig mij te onthouden van bier, wijn, sterke dranken, i. e. w. van al wat bedwelmt, alsmede dat ik het aan anderen noch schenken noch aanbieden zal, tenzij als voorgeschreven geneesmiddel, of bij eene godsdienstige plegtigheid.” Een staaltje omtrent die bijeenkomst is wel waardig iets breder vermeld te worden. Met twee prestoneische vrienden, Howarth en Swindlehurst was ik overgekomen om den volgenden avond, — zoo als ik zeide 31 Augustus 1835, — onze eerste bijeenkomst te houden in Red Lion square, dat middelpunt van filantropische werkzaamheden, nabij Theobald road, High Holborn, dus nu wel in 't midden der stad ²⁾. Hier hadden wij de groote zaal gehuurd door eene van Englands godsdienstige secten als kerk gebruikt, een lokaal, dat eenige honderden kon bevatten. Het was reeds bijna tijd om te beginnen, en ik zag niet zonder een gevoel van teleurstelling en moedeloosheid dat wij kans op een zeer klein gehoor hadden. Daarop zeide ik tot Howarth en Swindlehurst, die met mij uit Preston gekomen waren: „wij moeten meer volk bijeen zien te krijgen.” Toen leende ik eene schel en trok, terwijl mijne vrienden de bijeenkomst uitriepen, al luidende door de straten. Een politieagent verbood ons evenwel met dit rumoer in deze drukke buurt voort te gaan; wij gehoorzaamden, te meer daar dit middel reeds gebaat had, en de zaal nu behoorlijk vol liep. Wij spraken alle drie en kennelijk hoorde de menigte ons met verbazing, vooral toen Howarth sprak, die als de zwaarst gebouwde man uit Preston dáár den bijnaam: „teer Willempje” had. Ook op de drie volgende avonden hielden wij, telkens in een ander deel der stad, toespraken. Des woensdag hadden wij in de openbare school, Quakerstreet, Spitalfield, de hulp van onzen bondgenoot John Andrews, uit Leeds. Over dag bezochten wij de menschen in hunne huizen en deelden traktaatsjes uit. Een dier avonden had ik drie brouwers en twintig kroeghouders onder mijn gehoor. Wij spraken bij beurten, en te vergeefs daagde ik de omstanders uit mijne beweringen te wederleggen. De strijd tusschen het oude en het nieuwe genootschap was in den aanvang vrij hevig; doch de nieuwe beginselen zegevierden, zoodat een jaar later, in Augustus 1836, door toetreding van meerdere en invloedrijke leden, het Afschaffinggenootschap een geheel-onthoudersbond werd. Voortaan stond het bekend als „het nieuwe britsch en buitenlandsch matigheidgenootschap,” rustende geheel op de beginselen der geheel-onthouding van al wat bedwelmt. Wat deszelfs nadere geschiedenis betreft, raadplege men de werken van Samuel Cowling en den Wel-Eerw. Dawson Burns.

In het jaar 1867 ontving ik het volgend schrijven van den heer Inwards uit Londen, broeder van den welbekenden Jabez Inwards, onze ijverige en bekwame medearbeider.

2 Mei 1867.

Waarde heer Livesey!

Ik herinner mij nog best uwe bijeenkomst te Londen in Augustus 1835, met uwe twee vrienden uit Preston, waartoe gij door 't luiden van eene schel het volk hadt opgeroepen. Mijne bureu en ik vonden uw bedrijf al zeer dwaas en beschouwden u als krankzinnig. Naast mij woonde een man, erg aan den drank verslaafd. Toen wij te zamen het lokaal binnenkwamen, werden ons zitplaatsen aangeboden; doch wij weigerden meenende niet lang te blijven. Hetgeen wij hoorden, boeide

¹⁾ Op dezen datum heeft nu jaarlijks in het Crystal palace nabij Londen eene nationale vergadering van geheel-onthouders plaats, waarbij aan de kinder-vereenigingen HOOP DER TOEKOMST, als het opkomende geslacht, eene voorname plaats is ingeruimd. In 1868 werd deze bijeenkomst door Prof. Valeton en Ds. Adama van Scheltema bijgewoond. Toen waren er ruim 45,000 volwassenen en ruim 10,000 kinderen, allen onthouders, tegenwoordig. Van 's morgens negen tot 's avonds negen uur was de dag een opgewekt en afwisselend feest met volmaakte orde gevierd. Het zingen van 5000 kinderen, onder leiding van den heer Fred. Smith, het toonbeeld van kinderzang, was de kroon van het feest. Vert.

²⁾ Te dezer zelfde plaats, 5 Harpurstreet, Theobald road, High Holborn, is het Temperance Hotel van den schotschen dichter John Anderson, — een hotel, waar voor een zeer matigen prijs uitmuntende kamers en bedden, en de eerlijke hulpvaardige behandeling van een degelijken Schot gevonden worden.

ons zeer, en toen gij uwe hoorders dringend aanriedt, het met de geheel-onthouding maar eens te beproeven, al was het dan ook slechts voor ééne maand, zeide mijn buurman mij: „Hoe denkt gij er over?” „En gij?” luidde mijne wedervraag. „Wel, ik geloof dat wij verslagen zijn; ik wil het eens eene maand beproeven, indien gij mededoet.” Ik zag terstond in hoe goed het zou zijn, als hij op die wijze eens eene maand nuchter bleef; daarom antwoordde ik: „Welnu, ik zal het ook doen.” Dien avond hebben wij beiden de gelofte geteekend en sinds gehouden; de man werd totaal veranderd; zijne vrouw was daardoor overgelukkig en zijn gezin welvarend. Van dat oogenblik af heb ik de waarde, ja de heerlijkheid dezer goede zaak beseft. Eenige der ergste dronkaards in onze buurt werden van hun drankgebruik bekeerd en gebragt onder het lieflijk geklank des Evangelies. Zij hebben het met vreugde ontvangen, en zijn vervolgens als leden der gemeente aangenomen. Sommigen hunner behooften reeds tot de gezaligen daarboven, anderen zijn nog een sieraad der kerk op aarde. De eeuwigheid alleen zal de gezegende gevolgen der geheel-onthouding alhier kunnen openbaren. Kort daarna ging ik naar Berfordshire bij mijne familie. Ook haar wist ik van de noodzakelijkheid en den zegen der onthouding te overtuigen, zoodat zij zich ook daartoe verbond. Aldus is de ijverige werkzaamheid van mijn broeder Jabez eigenlijk aan uwe bijeenkomst te Londen te danken. Aan vele plaatsen heb ik de beginselen der geheel-onthouding bepleit en voorgestaan, o. a. in bijna alle „kamers van koophandel” onzer noordelijke en middengraafschappen; en dit werk is niet vruchteloos geweest. Ik verheug mij te vernemen, dat gij nog steeds met uwen gezegenden arbeid voortgaat. Moge de Zon der gerechtigheid bij voortdurend uw pad beschijnen, en gij u in hare gezegende stralen verblijden, totdat al uw werk bekroond worde in het Paradijs Gods. Geloof mij, enz.

(Wordt vervolgd.)

W. INWARDS.

EENE PREEK VAN SAURIN OVER DEN AALMOES.

Het was in het eerste jaar van zijne bediening in 's Hage, in het jaar 1705, dat Saurin, de beroemde kanselredenaar, die, daar hij in de fransche taal sprak, de aanzienlijksten onder zijn gehoor en stampvolle kerken had, eene leerrede hield over het almoesgeven. De inleiding tot zijne stof biedt eene stoutheid van beelden aan, die welligt nooit op een christelijken kansel is overtroffen. „Dezen tempel,” zeide hij, „dit Godshuis, verander ik in een armenhuis, een algemeen ziekenhuis, waarin ik in gedachte al de armen, al de behoeftige weduwen, al de verlaten weezen, al de uitgehongerde grijsaards verzamel, die in deze provinciën het levenslicht zagen en die de rampen der tijden op uwe kusten geworpen en onder u verspreid hebben. Welk een schouwspel! God neemt heden de plaats in van den mensch, en de mensch gaat de plaats innemen van God! God bidt, de mensch is het die verhoort! God vraagt, de mensch is het die geeft! God stelt alles op prijs, den hemel, de genade, den vrede! En van uit den hoogen hemel, waar Hij woont onder de lofzangen der gelukzaligen, roept Hij uwe liefdadigheid in en roept u door onzen mond toe: „Geef tot aalmoezen wat gij hebt!”

Aan het einde van deze predikatie wierpen de kerkgangers in de bussen al het geld dat zij bij zich hadden; de dames ont deden zich van hare juweelen en kostbaarheden; en men verhaalt van een officier, die des avonds een partijtje kaart speelde en zijn verlies willende betalen, toen hij zijne beurs niet meer vond, zich voor het voorhoofd sloeg met den uitroep: „O, die heeft die Saurin mij ontnomen.” Hij had haar aan de kerkdeur gegeven, zonder dat hij het bemerkte had.

T. M. L.

Geen ding behaagt God meer dan ootmoedigheid. Hoe voller uw boompje geladen is, hoe lager zijne twijgen neêrhangen; desgelijks zijn de aren die op het veld nederhangen, vol vruchten. Sommige anderen schijnen volarigen en staan regt op; maar als men er bij komt en ze aanroert, zijn zij ledig van vruchten. Maar alzoo zijn de ootmoedige menschen niet; want hoe voller de ootmoedige menschen van deugden zijn, des te meer verootmoedigen en des te lager buigen zij zich onder onzen lieven Heer en onder alle menschen. Maar die menschen die niet beladen zijn met vrucht der deugden, staan regt op in hoogmoed.

Uren des gebeds zijn uren voor den hemel doorleefd.

DE BIJBEL.

Wij zijn op reis in vreemde landen,
Nooit eér door onzen voet betreden,
Naar 't heilig oord, aan betere stranden,
Tot God onz' aller Vader heen.

Maar hoe het rechte spoor gekozen?
Om tot die woning heen te gaan?
Wij zoeken, staren rond en pozen,
Wie wijst het ware pad ons aan?

Er zijn zoovle schoone wegen,
Slechts één daarvan is 't rechte pad,
Het spoor, door Jezus bloed verkregen
Naar 't hemelhuis, de vaderstad.

Doch God laat ons alleen niet trekken,
Hij gaf een gids, een toeverlaat,
Een vriend, die kracht en moed kan wekken
Op 't pad dat naar den hemel gaat;

En als wij naar dien reisgids luistren,
Dan vinden wij de rechte baan,
En komen vrij van slavenkluisstren
Aan 't huis van onzen Vader aan.

O, laat ons naar dat rigtsnoer wandlen,
God biedt ons door zijn Woord de hand,
En vormt in denken, spreken, handlen,
Tot burgers ons van 't vaderland.

O, vraag hem toch, bij iedere schrede,
Bij roos en doornen om zijn raad;
Hij helpt, wat steilte uw voet betrede,
Als gij met hem door 't leven gaat.

Voelt gij u eenzaam en verlaten,
Vraag dan den steun, dien hij u biedt;
Geen wereldglans kan droeven baten,
Maar God verlaat de zijnen niet.

Valt zwaar u 's levens last te dragen,
Vraag hem, die u nooit wachten doet,
Wiens oog het muschje ggeslagen,
Wiens hand het bloempje heeft behoed.

Zijt gij gestruikeld of gevallen,
Vraag hem, die steeds een antwoord heeft,
Uw Vader, die in Christus allen,
Om niet de zwaarste schuld vergeeft.

En schenkt uw pad u schoone bloemen,
O, neem ook dan dien gids ter hand,
En leer de rijkere vreugde roemen,
Uw deel in 't eeuwig vaderland.

Ja, doet een open graf u weenen,
Versta het woord daar dat hij zegt:
Uw vriend ging tot zijn Koning henen,
En heeft slechts 't reiskleed afgelegd.

Wil met dien gids zóó voorwaarts trekken,
En eens verlost van zonde en schijn,
Zal Jezus' stem u heerlijk wekken,
Zalt gij met Hem voor eeuwig zijn.

ANNA.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

APRIL. — TWEEDE WEEK.

Opstanding van Jezus. Matth. 28:1—15;
Mark. 16:1—11; Luk. 24:1—12.

Vs. 1. Weder zijn het de vrouwen, die het eerst grafwaarts gaan. Bij Jezus' sterven, — bij zijne afnemng van het kruis, — bij zijne begrafenis en aan den morgen des derden dags staan de vrouwen op de eerste plaats, de plaats van trouw en eere. Wel mogten zij het. Wat geen wetgever had kunnen tot stand brengen, zou de Geest des Heeren bewerken: eerbied voor de zwakkere vrouw, handhaving harer regten als vrucht des geloofs. Ook gevoelde het de vrouw, dat de Koning der eere zijne vliegelen gesdngd zou uitbreiden over haar, en in het heilig bewustzijn van eenen nieuwen levenstoestand hadden zij den moed Hem te belijden met eene trouw, die den moed der discipelen beschaamde. Een en ander was eene profetie van het deel, dat de vrouw in het koninkrijk Gods wachtte. In de kerk, in de gemeente gebonden door wet of wijsgeerig geloofsformulier, is de vrouw als in de maatschappij schier eene onmondige. En te regt. Waar mannen nauwelijks den hartstogt der heerschzucht eenigzins weten in te perken, en het twistvuur van wetenschap en gezag rusteloos branden, voegt de vrouw niet. Niet in het gestoelte der heerschers maar in de gemeente, in den heiligen kring der wedergeborenen, waar ieder alleen ijvert om apderen te dienen, naar 's Heeren voorbeeld de een den ander de voeten wasschende, in de sfeer der dienende liefde is hare plaats. Daar ook is eigenlijk het koninkrijk Gods, één Heer en Meester en allen onder Hem elkander gelijk. Dáár is niet alleen geen Griek of Jood, maar ook geen man of vrouw, maar zijn allen één in Christus, en is Christus alles en in allen. In de kerkgeschiedenis, die als de wereldgeschiedenis eene geschiedenis is van strijd, haat en vervolging, verliest zich het beeld der vrouw te midden van de mannen des gewelds; maar in de geschiedenis der gemeente, in zooverre die ons bewaard en niet door de kerkgeschiedenis verdrongen en verstikt werd, zien wij hetzelfde als in Jezus' leven, als bij de ontwikkeling der gemeente, als in het getuigenis van Paulus, Petrus en Johannes, de vrouw voorsaan in heilige trouw en moed en liefde. Waar als Petrus in Gethsémané mannen het zwaard dragen en gaarne gebruiken, daar dragen vrouwen speerrijen en vervullen het huis des levenden Gods met nardusger in gehoorzaame, zichzelf vergetende, dienende liefde.

Vs. 2. Waar mannen als Johannes en Petrus niets zien dan een ledig graf, daar aanschouwen de vrouwen engelen en vernemen het woord des hemels. Zoo is de geloovige vrouw op eenige wijze vatbaar voor het woord en de vertroosting des hemels. Waar de man bij het licht der wetenschap in een ledig graf rondzoeft, daar heeft de vrouw slechts aan te nemen, wat op goddelijke wijze Gods genade haar aanbiedt. Johannes geloofde in het ledig graf zijns Heeren, en zoo leeren wij, dat er meer dan één weg is, die tot hetzelfde doel leidt, maar al de vrouwen zien engelen, en alles wordt haar door het geloof nabijgebragt.

De vrouwen ontmoeten engelen, maar omdat zij naar 's Heeren graf met speerrijen waren uitgegaan. Als liefde ons trekt en leidt, moge onze blik beperkt zijn als die der vrouwen, welke van Jezus' opstanding niet wisten, maar omdat ons hart regt is, zal de Heer ons doen vinden. Op het hart komt het meest, komt het overal en altijd aan. Wij zijn geneigd ons verstand voorop te stellen, om Christenen met wijze hoofden en welsprekende monden te zijn, maar God ziet op het hart en geeft den nederigen gelijk deze vrouwen genade. Bij kerkberoering moet het dan ook voor bekommerden een verblijvende troost zijn, dat Gods kracht niet door geweldigen, maar in zwakheid volbragt wordt; en dat op ieder gebied, hetzij wereld hetzij kerk, de schapen tusschen de grijpende wolven veilig en als des Heeren eigendom het heiliger zijner kracht zijn. Bedenke dat de zondagschool-onderwijzer wel, opdat het den regten invloed hebbe op zijn onderwijs en zijne waardering der Zondagschool. Wat is de Zondagschool bij vele weidsche inrigtingen der kerk? Hare nederigheid is hare sterkte; nauwelijks geteld, als in een hoekske eene dienstmaagd gelijk werkzaam, zal zij op het lot der gemeente een beslissenden invloed hebben, als zij maar nardus en speerrijen en geen stinkend en walmend twistvuur draagt.

Vs. 6. Hij is opgestaan. Een doode zochten de vrouwen, aan het overschot des Heeren wilden zij hulde bewijzen, en zij zullen een verrezten Zaligmaker mogen aanbieden. Hoe noodig dat zulk eene mare haar vooruit werd aangezegd. De blijdschap zou haar zonder dit van schrik hebben doen bezwijken. Ook is de Heer aan geen der zijnen verschenen zonder dat eene voorbereiding die verschijning voorafging. Nieuw bewijs in welk eene mate de Heer de zijnen heeft liefgehad tot den einde. Op alles is Hij bedacht geweest. En gisteren, heden en tot in eeuwigheid is Hij dezelfde. Verschijnt Hij ons niet meer op die wijze gelijk zijnen eersten discipelen gedurende de 40 dagen, alles wat tot onze opvoeding voor hooger leven noodig is, leidt en regelt Hij met dezelfde teederheid. Wanneer wij eenige ervaring des eeuwigen levens hebben, dan zien wij in honderde grotere en kleinere omstandig-

heden de hand onzes Heeren, en waar wij zijne hand zagen, daar werd ons ook zijn hart en zijne ons met meer dan moederlijke teederheid beschuttende liefde ontdekt. Hoe zalig, te weten in wien men geloof.

Vs. 7. Dit zalig gevoel van geloofservaring maakte het voor de vrouwen tot blijden pligt om de jongeren te mogen boodschappen: «de Heer is opgestaan!» Van die hoogste waarheid werden vrouwen de eerste verkondigsters, vrouwen de overbrengsters dezer blijmare aan Apostelen. Op deze feiten in het opstandingsverhaal kan niet genoeg gewigt worden gelegd, en om de vrouw zelve hare hooge roeping in het koninkrijk Gods te doen verstaan, en om in eene maatschappij, die zoo willic het oude heidensehe blijft volgen en huldigen, aan Christenen althans te doen verstaan, wat in den weg des Heeren de vrouw als werk is toegedacht.

Vs. 8. Haastelijc en met groote blijdschap. In die woorden ligt het kenmerkende, in welk een geest en op wat wijze ieder, die den Heer als getugede dienen wil, zich Hem dienstbaar moet betooven. De loonknecht dezer wereld werke als slaaf, langzaam, traag, zuchtend en hijnend naar den avond; de vrije koning en priester in het geestelijk Godrijk doe het groote en het kleine, het zware en het ligte, doe al wat hem te doen wordt gegeven vurig van geest, volhardend in trouw, met opgerigten hoofde blijde. Er is eene ligitinnige vrolijkheid des vleesches en ook eene ogeruimheid uit den geest, die vertrouwen uitsprekt, geloof belijdt, liefde bewijst; om die blijdschap zij ons gebed, opdat wij de vrouwen op den dag der opstanding steeds meer gelijken.

Vs. 11—15. De engelenverschijning leert ons, hoe de Heer ook zwageloovigen tot vertrooster is. Dit deel des verhaals maakt aanschouwelijk, hoe de Heer zijne schijnheilige vijanden, die bij voorgewenden ijver voor de godsdienst de godsdienst doodden, weet te verschrikken. Hoe hadden zich de overpriesters in hunne overwinning verheugd! De laatst verloope weck van plotselinge, ongedachte zegepraal was de gelukkigste huus levens geweest. Met een droom van zelfbehagend genot zouden zij met den eersten dag dezer weck een nieuw tijdperk aanvangen. . . . en daar storten de wachters, doodbleek, van schrik nauwelijks in staat te spreken, binnen en deelen eigen schrik aan hunne lasthebbers mee. God laat zich niet bespotten, zoo wat een mensch zaait, dat zal hij maaien.

Schijnheilige goddeloosheid kan verschrikken, maar niet tot bekeering overwonnen worden. «Galileë, gij hebt gezegevierd!» mochten mede deze overpriesters van wanhoop uitroepen; maar den schijn van overwonnen te zijn, zouden zij weten te bannen. De staatkunde dezer wereld is nooit uitgeput in leugens. Op waarschijnlijkheid wordt niet gelet, alleen de onbeschaamde gezocht, om een eigen uitgedacht verhaal met ijzeren hardnekkigheid vol te houden. De boosheid betoont niet zelden eene doorzettende en volharding, eener betere zaak en beginsel waardig. Ook leeft der leugenaars lengen onveranderd tot op dezen dag. De leugen der overpriesters overschreeuwde de waarheid, maar hadden zij daarmede ook de stem van hun geweten overschreeuwd? Wij gelooven 't niet. Vreeslijk is het pad van gewetensangst, het altijd vooruitzien van dreigende omkeeringen tot straf des kwaads. Leugenaars als Kajafas mogen het priester- en raadskleed blijven dragen, maar het dekt eene hel van innerlijke smart. Moge Christus ons kleed zijn, Hij die de waarheid is, en wij zóó staan in de waarheid, dat Christus in al ons leven verheerlijkt worde.

C. S. A. v. S.

Jezus Christus is als de regtvaardige de verzoening onzer zonden, want Hij is zoo vóór allen gestorven, dat onze oude mensch in Hem is gekruisigd en gedood. Wie in zijne opstanding der wedergeboorte deelachtig niet meer zichzelf maar Christus leeft, is in Hem een nieuw schepsel; het OUDE, de wet en haar vloek, de zonde en haar oordeel, AL het OUDE is geheel voorbijgegaan, ziet, het is in Hem ALLES NIEUW geworden. Tusschen onzen ouden en nieuwen mensch bestaat in Hem eene scheiding als tusschen dood en leven, als tusschen hel en hemel; en als wij alzo niet meer onszelven leven maar Hij in ons, is in zijne gerechtigheid der gerechtigheid Gods genoeg gedaan en hebben wij in Hem de verlossing door zijn bloed.

Wel mogen wij dat een woord van verzoening, eene blijde boodschap voor zondaars heeten, want waar deze heilmare van harte als waarheid erkend en aangenomen wordt, daar blijft niet éne hinderpaal meer, die zou kunnen beletten, dat God ons niet in genade als zijne kinderen zou aannemen.